

Elke school een eigen Professioneel Statuut

Vóór 1 augustus 2018 moet elke school in het primair en voortgezet onderwijs een Professioneel Statuut hebben vastgesteld. Dat zijn ze wettelijk verplicht. Het gaat om een door schoolbestuur, schoolleiding en leraren gedragen beleidsdocument waarin waarborgen worden geschapen aangaande de zeggenschap (de eigen professionele ruimte) die leraren uit hoofde van hun professionele verantwoordelijkheden nodig hebben over hun werk.¹ Het mbo heeft reeds sinds 2009 een landelijk Professioneel Statuut dat desgewenst op instellingsniveau kan worden aangevuld.² Maar in het po en vo wil het nog niet erg vlotten. De VO-raad heeft, evenals de onderwijsvakbonden, een leidraad gepubliceerd.^{3,4} Daarin worden echter geen inhoudelijke uitspraken gedaan over de professionele verantwoordelijkheden van leraren.

De wetgever gaat ervan uit dat leraren niet zomaar werknemers zijn die klakkeloos moeten doen wat de baas zegt, maar dat ze, gegeven hun professionele deskundigheid, hun professionele relatie met de leerling en diens ouders en hun bijzondere takenpakket, eigen professionele verantwoordelijkheden hebben jegens de leerling, jegens diens ouders en jegens de maatschappij. In sommige beroepsgroepen, zoals de medische, kunnen beroepsbeoefenaren in geval van onprofessioneel handelen zelfs tuchtrechtelijk gestraft worden. Als leraren samen met hun schoolbestuur een Statuut opstellen om hun zeggenschap over hun werk te waarborgen, moeten ze dus weet hebben van de professionele verantwoordelijkheden waarop ze kunnen worden aangesproken door de leerlingen en hun ouders, door hun beroepsgroep en door de samenleving. Het was de bedoeling dat de Onderwijscoöperatie die verantwoordelijkheden tijdig zou codificeren in een Professionele Standaard voor Leraren, maar dat is tot nu toe nog niet gelukt.⁵

Hoe valt daar een mouw aan te passen? De gemakkelijkste manier is dat men de professionele verantwoordelijkheden van de leraren voorlopig tussen haakjes zet. Men beperkt zich in het Statuut tot organisatorische afspraken over de wijze waarop leraren de zeggenschap over hun professionele ruimte in discussie kunnen brengen en kunnen verdedigen tegenover schoolleiding en schoolbestuur.

Maar het lerarenkorps kan er ook voor kiezen in het Statuut een globale schets te geven van de professionele verantwoordelijkheden waaraan zij zich gebonden achten en waarvoor zij dus professionele ruimte opeisen. Men kan bijvoorbeeld verwijzen naar de *Declaration of Professional Ethics* die de mondiale vakbondsfederatie *Educational International (EI)* in 2001/2004 heeft vastgesteld en die toentertijd door de twee Nederlandse onderwijsvakbonden (AOB en CNV-O) onderschreven is.⁶ In artikel 2a van deze internationale beroepscode wordt verklaard dat leraren tevens de bepalingen van het *Verdrag inzake de Rechten van het Kind* tot richtsnoer voor hun professionele handelen zullen nemen.⁷ Verder kan men in het Statuut verwijzen naar de professionele verantwoordelijkheden die in 2006 door de AO b gespecificeerd zijn in een Model Professioneel Statuut en in een voorbereidende discussienota.⁸

Wes Holleman

weblog onderwijs 18-3-2018

<http://www.onderwijsethiek.nl>

¹ <https://www.onderwijsraad.nl/publicaties/2016/een-ander-perspectief-op-professionele-ruimte-in-het-onderwijs/volledig/item7454> (2016)

<http://nvor.nl/wp-content/uploads/2016/04/NVOR-27-drukbestand-biw-de-docent.pdf> (2007)

² https://www.mboraad.nl/sites/default/files/publications/ovk_professioneel_statuut_def_ongetekend_11-06-2009.pdf

³ https://www.vo-raad.nl/system/downloads/attachments/000/000/498/original/2017-Handreiking_professioneel_statuut voortgezet_onderwijs.pdf?1511511490 (nov.2017)
<https://www.vo-raad.nl/themas/465/> (en .../467/)

⁴ <https://www.aob.nl/wp-content/uploads/2018/02/handreikingprofstatuut022018.pdf> (febr.2018)
<https://www.aob.nl/professionalisering/> >Wet beroep leraar > Het professioneel statuut

⁵ <http://registerleraar.onderwijscooperatie.nl/register/professionele-keten/professionele-standaard/>
<http://registerleraar.onderwijscooperatie.nl/register/professionele-keten/op-weg-naar-professionele-standaard/>
<http://registerleraar.onderwijscooperatie.nl/register/professionele-keten/professionele-standaard-en-professioneel-statuu/>
<http://registerleraar.onderwijscooperatie.nl/register/professionele-keten/faq-professioneel-statuu/>

⁶ <https://ei-ie.org/en/detail/14611/ei-declaration-on-professional-ethics> (2001)

http://accrs.ei-ie.org/wp-content/uploads/2014/11/EI-Declaration-on-Professional-Ethics_eng.pdf

⁷ http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2008/04/ei_code.pdf (2009). Op mijn website heb ik in de loop der jaren diverse andere beroepscode verzameld; zie <http://www.onderwijsethiek.nl/category/documenten>

⁸ <https://www.scienceguide.nl/2006/12/statuut-voor-docent/>

<http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2007/02/modelprofessioneelstatuut.pdf>

https://www.sgomb.nl/images/downloads/Download/Organisatie/AOB_6048-Profstat.pdf (discussienota)